

Risico Index Natuurbranden

Brandweer Fryslân

Vlieland

Risico Index Natuurbranden

Brandweer Fryslân

Vlieland

Datum: 1-11-2021

Versie: Definitief

Opsteller: Lars van Tongeren (Brandweer Fryslân)

Medewerking: Bertwin Bergman (Staatsbosbeheer)
Sonja Vrijenhoek (Staatsbosbeheer)
Jacques Pommer (Brandweer Fryslân)
Arent ter Weeme (Brandweer Fryslân)
Ploegleden (post Vlieland Brandweer Fryslân)

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Leeswijzer	4
2. Aanpak	5
2.1 De methodiek.....	5
2.2 Proces.....	6
3. Resultaten	7
3.1 Beschrijving natuurgebied	7
3.2 Risico's natuurgebied	7
3.2.1 Score totaal.....	7
3.2.2 Score vaste factoren.....	8
3.2.3 Score aanwezige personen	9
3.2.4 Score preventief en preparatief	10
3.2.5 Correctiefactoren	11
3.2.6 Risico's	11
3.3 Preventieve en preparatieve maatregelen	13
3.4 Overige bijzonderheden	13
4. Conclusie.....	14

1. Inleiding

De Risico Index Natuurbranden (= R.I.N.) maakt de risico's van brand in een natuurgebied zichtbaar. Daarbij wordt de kans op ontstaan van brand in een natuurgebied buiten beschouwing gelaten. De definitie van natuurbrandrisico in deze methodiek is: 'de kans dat een eenmaal ontstane natuurbrand zich ontwikkelt tot onbeheersbare proporties'. Brandweer Fryslân stelt voor elk relevant natuurgebied in haar regio een R.I.N. op. Vanuit deze basis wordt verder gewerkt aan natuurbrandbeheersing doormiddel van de 'gebiedsgerichte aanpak' waarbij ingezet wordt op het reduceren van de risico's in een natuurgebied. Tevens vormt de R.I.N. input voor het Regionaal Risicoprofiel en is daarmee input voor het regionaal beleid van de veiligheidsregio. Dit betreft een actualisatie van de R.I.N. van 2013.

Natuurbrandrisico:
'De kans dat een eenmaal ontstane natuurbrand zich ontwikkelt tot onbeheersbare proporties'.

1.1 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de methodiek van het opstellen van de R.I.N. en een beschrijving van het proces waar de R.I.N. onderdeel van uitmaakt. In het derde hoofdstuk worden de resultaten getoond van de inventarisatie. Hier wordt een beschrijving van het natuurgebied gegeven, de risico's in diverse kaarten weergegeven en een beschrijving van de preventieve en preparatieve maatregelen. Ook worden de kaartvakken met het hoogste risico en de meeste relevantie uitgelicht. De overige bijzonderheden van het natuurgebied komen ook aan bod. In hoofdstuk 4 wordt een algemene conclusie getrokken.

2. Aanpak

2.1 De methodiek

Conform de landelijke methodiek¹ worden de natuurbrandrisico's per natuurgebied in kaart gebracht. Elk natuurgebied wordt opgedeeld in kilometervakken. Per kilometer vak worden er 17 parameters in kaart gebracht, die samen een totaalscore geven voor het vak. De volgende parameters worden per vak geïnterpreteerd:

Vaste Factoren
Begroeiing
Hellingspercentage
Kans op uitbreiding
Nabijheid waardevolle / kwetsbare objecten / vitale infrastructuur
Nabijheid gevaarlijke stoffen
Ecologische waarde

Aanwezige personen
Vaste bewoners
Aantal verblijfsrecreanten
Aanwezige dagrecreanten

Preventieve en preparatieve maatregelen
Afstand tot primaire waterwinning
Afstand tot secundaire of tertiaire waterwinning
Opkomsttijd 1 ^e voertuig en/of materieel geschikt voor bestrijding in specifieke natuurgebieden
Opkomsttijd 1 ^e peloton voertuigen en/of materieel geschikt voor bestrijding in specifieke natuurgebieden
Kans op snelle ontdekking en melding
Aantal ontvluchtingsroutes
Terreinbekendheid brandweer
Kwaliteit / kwantiteit ontsluiting

In het kader van de methodiek bestaat de mogelijkheid om op een aantal parameters een correctie toe te passen, om specifieke situaties zwaarder mee te laten wegen in de R.I.N. Na het inventariseren van bovenstaande parameters en het eventueel toekennen van correctiefactoren ontstaat per kilometer vak een risicoclassificatie in de vorm van een kleur. De volgende risicoclassificatie wordt gehanteerd:

Score	Risico	Kleur kilometer vak
0 – 170	Geen risico	<i>Transparant</i>
170 – 300	Laag risico	Groen
301 – 400	Middelmatig risico	Geel
401 – 500	Hoog risico	Oranje
501 – meer	Zeer hoog risico	Rood

Om de natuurbrandrisico's te inventariseren wordt gebruik gemaakt van een webbased applicatie die in 2018 is ontwikkeld als deelproject van het programma 'Grootschalig Brandweeroptreden – Specialistisch Optreden'. Deze webbased applicatie maakt, afhankelijk van de geleverde data per

¹ Landelijke Risico Index Natuurbranden Handreiking versie 3.0.

regio, 12 van de 17 parameters automatisch inzichtelijk. Een handmatige check op de automatische parameters is van belang en wordt ook uitgevoerd.

2.2 Proces

Het opstellen van de R.I.N. is geïntegreerd met het proces van de 'gebiedsgerichte aanpak'. Om een juiste start te maken met het inventariseren van de natuurbrandrisico's is gedegen dossieronderzoek en een actorenanalyse van belang. Voor de R.I.N. zijn de natuurbeheerders en lokale brandweerkorpsen een belangrijke speler in het proces. Na de voorbereiding wordt een schouw van het desbetreffende natuurgebied gedaan met een multi-werkgroep. Aan de hand van de informatie uit de webbased applicatie, gesprekken met de partners en de schouw van het gebied wordt de R.I.N. opgemaakt. Vanuit deze basis wordt er middels de gebiedsgerichte aanpak verder gewerkt aan het reduceren van de natuurbrandrisico's. Per jaar worden een aantal natuurgebieden geactualiseerd. Met een cyclus van vier jaar worden alle natuurgebieden in Fryslân meegenomen. Dit is veranderd ten opzichte van 2013, toen de R.I.N. voor alle natuurgebieden in één keer werd opgemaakt, waarbij tevens het risico wel per natuurgebied in beeld is gebracht. In Fryslân gaat het om de volgende natuurgebieden:

- Alde-Feanen
- Ameland
- Beetsterzwaag e.o. - Lippenhuisterheide
- Drents-Friese Wold
- Duurswouderheide e.o. – Bakkeveensterduinen
- Fochteloerveen
- Haulerveld / Blauwe Bos
- Kiekenberg – Dellebuursterheide e.o.
- Oranjewoud - Katlijkerheide
- Gaasterlân e.o. – Rysterbosk
- Schiermonnikoog
- Terschelling
- Vlieland

3. Resultaten

3.1 Beschrijving natuurgebied

Vlieland is een eiland die beschikt over 1 dorp en een groot stuk natuur inclusief strand. Het natuurgebied beschikt voornamelijk over bos en duinen. De hele noordkant van het eiland is strand. Aan de westkant van het eiland is de 'Vliehors' gelegen wat kan worden gekenmerkt als een zandvlakte. Dit gedeelte van het eiland is in eigendom van defensie.

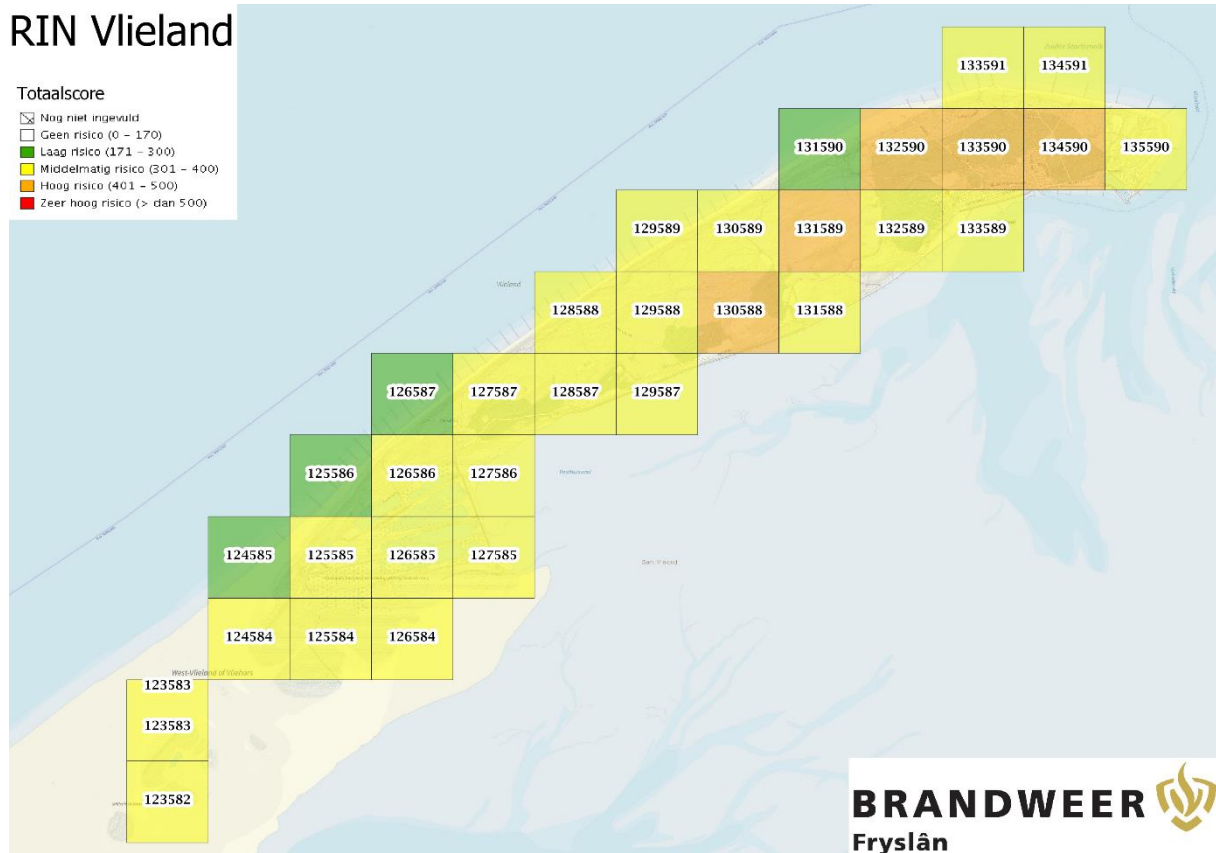
3.2 Risico's natuurgebied

In de onderstaande afbeeldingen zijn de resultaten van het inventariseren van de parameters weergegeven. De totaalscore en de diverse deelkaarten worden weergegeven om een duidelijk beeld te geven van de risico's in het natuurgebied. Van de meest risicovolle kilometervakken is een risicoduiding gemaakt.

3.2.1 Score totaal

In de onderstaande afbeelding is de totaalscore van het natuurgebied weergegeven. Alle parameters hebben hier een bijdrage aan.

In de totaalscore van het gehele natuurgebied is te zien dat er veel kilometervakken een middelmatig risico scoren. Een aantal vakken scoren een laag risico, deze zitten met name aan de kant van het strand. De hoog risicovakken zijn gelegen nabij het dorp en halverwege het natuurgebied. In de volgende sub paragrafen zijn de deelkaarten opgenomen waar per categorie is inzichtelijk is gemaakt wat de scores hiervan zijn en wat daarvan op invloed is geweest.

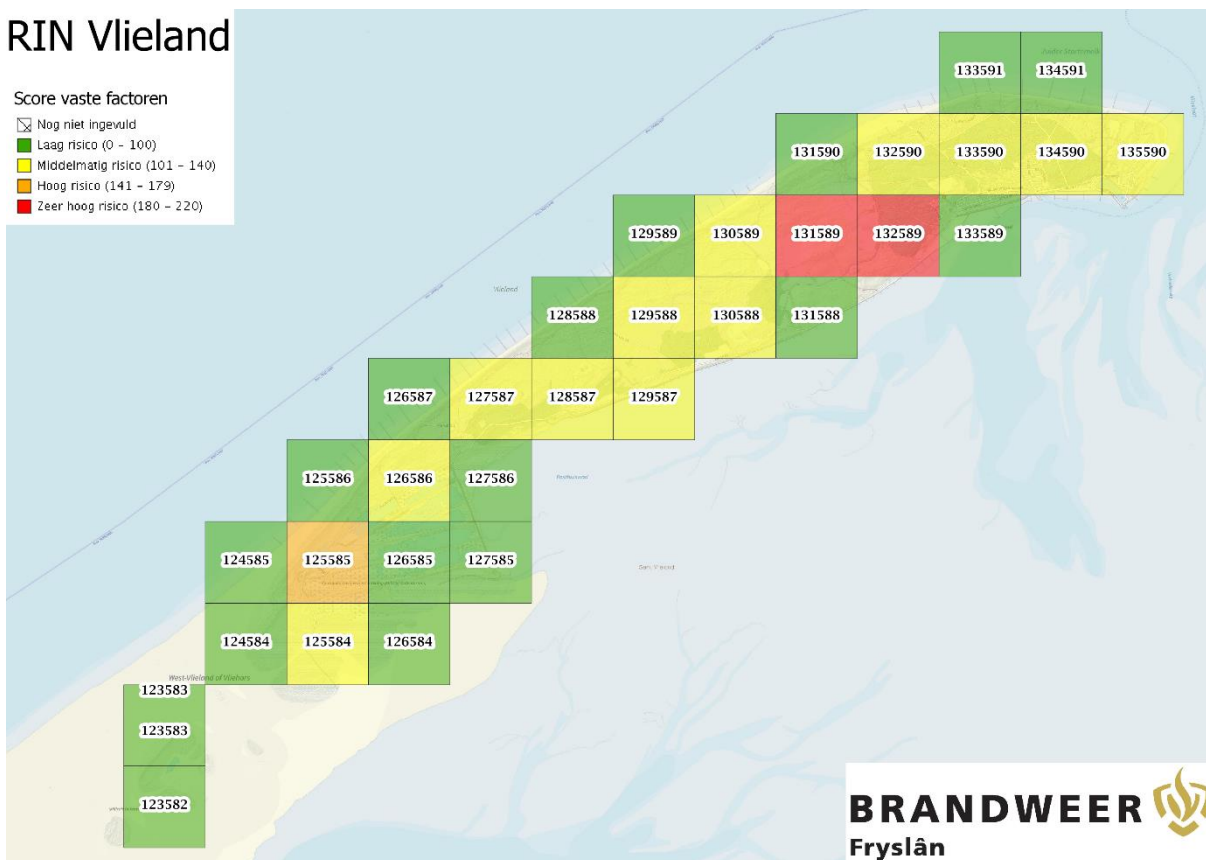

3.2.2 Score vaste factoren

In de onderstaande afbeelding is de score van de vaste factoren in het natuurgebied weergegeven.

Vaste Factoren
Begroeiing
Hellingspercentage
Kans op uitbreiding
Nabijheid waardevolle/ kwetsbare objecten/ vitale infrastructuur
Nabijheid gevaarlijke stoffen
Ecologische waarde

RIN Vlieland

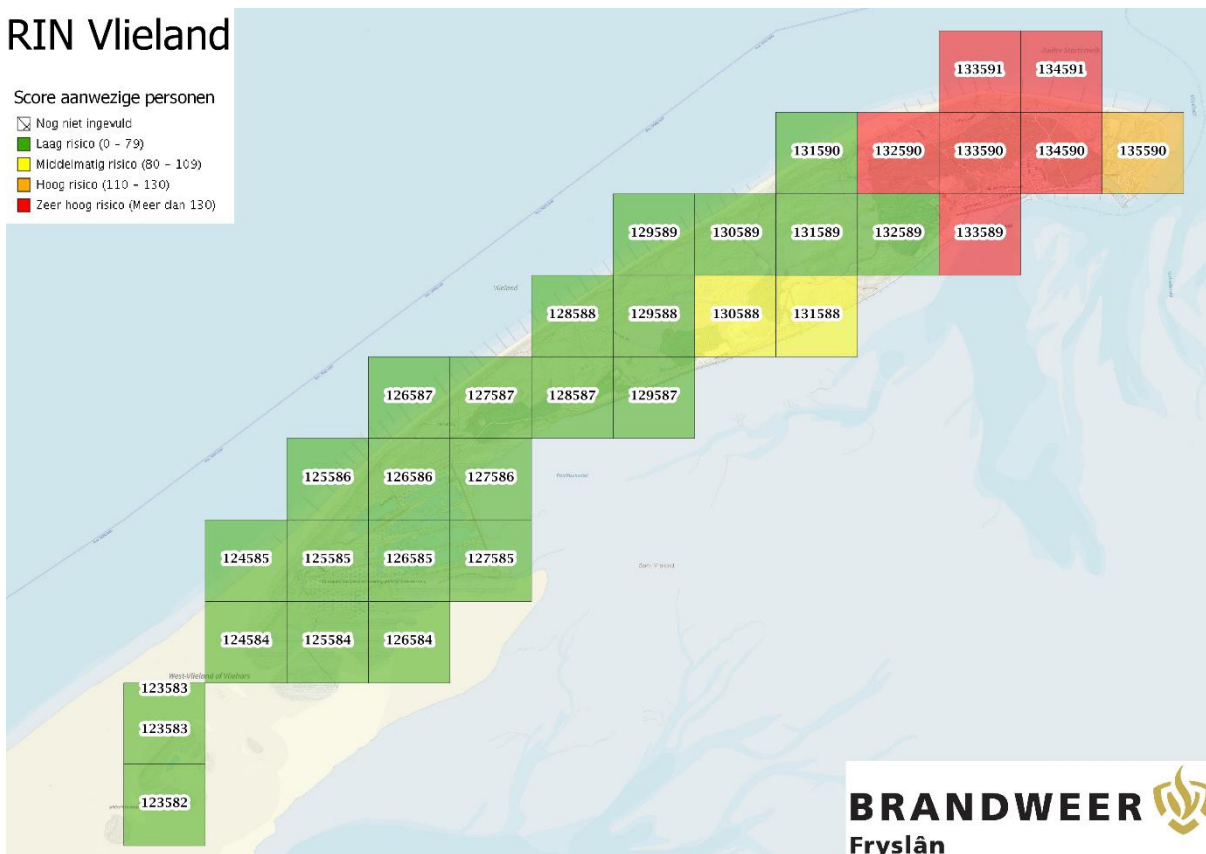
Op de deelkaart 'score vaste factoren' valt te zien dat over het hele natuurgebied wisselende risicoscores te zien zijn. Deze risicoscore is een combinatie van bovenstaande parameters. Vooral de bossen en natuur rondom het dorp hebben een middelmatige score en meer westelijk zelfs een hoog risico. Hier zit veel brandbare vegetatie, hogere ecologische waarden en kwetsbare objecten in de nabijheid. De hellingspercentages in het natuurgebied en de kansen op uitbreiding, maken samen met de hoge ecologische waarde op het eiland dat veel vakken een middelmatig of hoog risico vormen.

3.2.3 Score aanwezige personen

In de onderstaande afbeelding is de score van de aanwezige personen in het natuurgebied weergegeven.

Aanwezige personen
Vaste bewoners
Aantal verblijfsrecreanten
Aanwezige dagrecreanten

RIN Vlieland

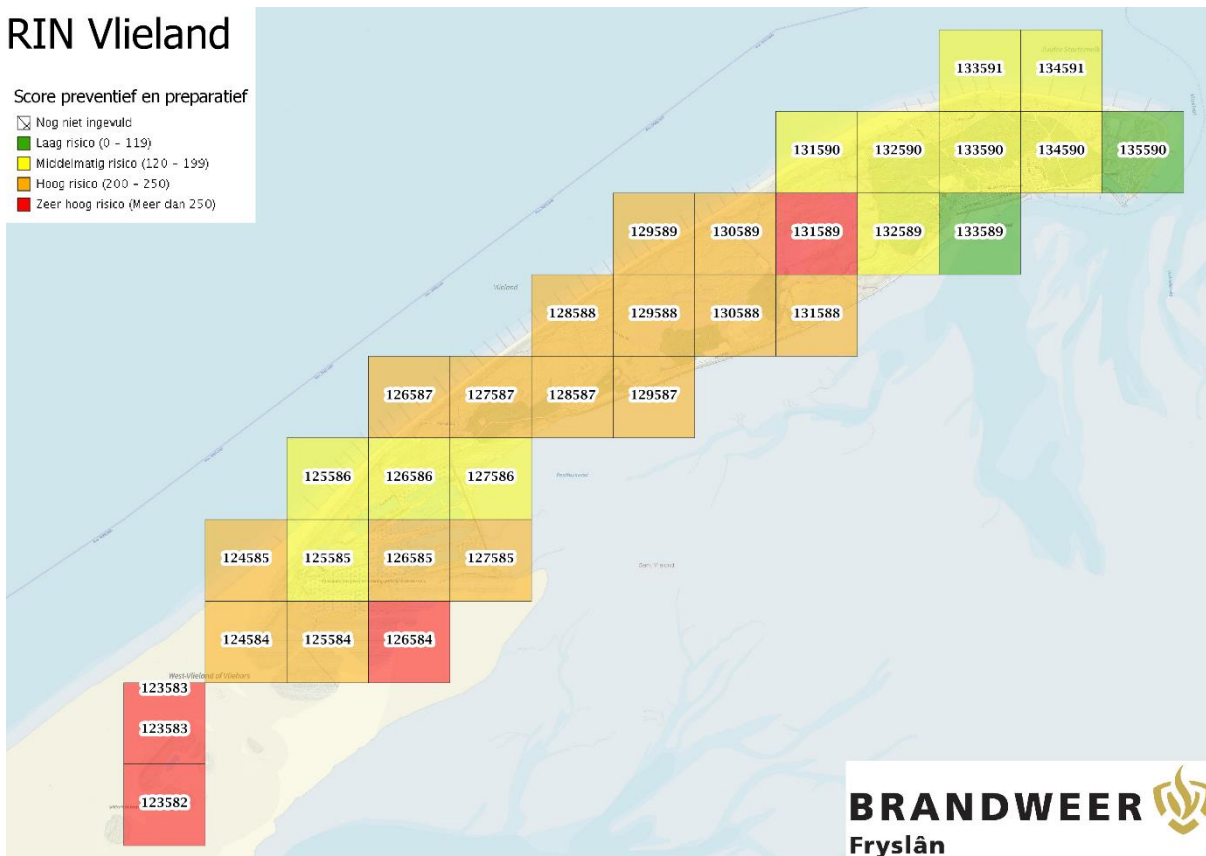
Op de deelkaart 'aanwezige personen' is te zien dat met name rondom het dorp een zeer hoog en hoog risico is. Dit heeft te maken met de bewoners, verblijfsrecreanten en dagrecreanten die zich met name rondom de dorpen bevinden. Hier zit onder andere camping Stortemelk waar zomers meer dan 3.000 personen aanwezig zijn, daarnaast zijn er vakantiewoningen en hotels in het dorp zelf. Westelijk gelegen van het dorp is nog een camping van Staatsbosbeheer gelegen. Over het hele eiland voltrekken zich toeristen.

3.2.4 Score preventief en preparatief

In de onderstaande afbeelding is de score van de preventieve en preparatieve maatregelen in het natuurgebied weergegeven.

Preventieve en preparatieve maatregelen
Afstand tot primaire waterwinning
Afstand tot secundaire of tertiaire waterwinning
Opkomsttijd 1 ^e voertuig en/of materieel geschikt voor bestrijding in specifieke natuurgebieden
Opkomsttijd 1 ^e peloton voertuigen en/of materieel geschikt voor bestrijding in specifieke natuurgebieden
Kans op snelle ontdekking en melding
Aantal ontvluchtingsroutes
Terreinbekendheid brandweer
Kwaliteit/ kwantiteit ontsluiting

RIN Vlieland

Op de deelkaart 'score preventief en preparatief' valt te zien dat rondom het dorp er over het algemeen een middelmatig risico is en meer westelijker van het eiland de score verhoogd naar een hoog risico en bij de Vliehors een zeer hoog risico. De parameter opkomsttijd, kwaliteit ontsluiting en de snelle ontdekking spelen vooral een rol in het verschil tussen de risico's. Hoe westelijker op het eiland hoe slechter deze parameters scoren. De parameter opkomsttijd peloton scoort over het hele eiland hoog, aangezien er één brandweerploeg op het eiland is gevestigd. Om te komen tot een peloton dienen er voertuigen van de vaste wal te komen, dit neemt veel tijd in beslag.

3.2.5 Correctiefactoren

In het kader van de methodiek bestaat de mogelijkheid om op een aantal parameters een correctie toe te passen, om specifieke situaties zwaarder mee te laten wegen in de R.I.N. Voor de R.I.N. van Vlieland is op geen enkel kilometer vak een correctiefactor toegepast.

3.2.6 Risico's

Van de meest risicovolle kilometervakken is hieronder een risicoduiding gemaakt.

Vak	Kleur totaalscore	Risico
134590		Hoog
Beschrijving: Dit kilometervak scoort een hoog natuurbrandrisico. De vegetatie in dit vak betreft zeer brandbaar. De vaste factoren voor dit vak scoren een middelmatig risico. Het aantal personen in dit vak betreft een zeer hoog risico. In de categorie preventief en preparatief scoort dit vak een middelmatig risico.		
Te verbeteren parameters: <ul style="list-style-type: none"> - Begroeiing - Kwaliteit ontsluiting 		

Vak	Kleur totaalscore	Risico
133590		Hoog
Beschrijving: Dit kilometervak scoort een hoog natuurbrandrisico. De vegetatie in dit vak betreft zeer brandbaar. De vaste factoren voor dit vak scoren een middelmatig risico. Het aantal personen in dit vak betreft een zeer hoog risico. In de categorie preventief en preparatief scoort dit vak een middelmatig risico.		
Te verbeteren parameters: <ul style="list-style-type: none"> - Begroeiing - Kwaliteit ontsluiting 		

Vak	Kleur totaalscore	Risico
132590		Hoog
Beschrijving: Dit kilometervak scoort een hoog natuurbrandrisico. De vegetatie in dit vak betreft verhoogd brandbaar. De vaste factoren voor dit vak scoren een middelmatig risico. Het aantal personen in dit vak betreft een zeer hoog risico. In de categorie preventief en preparatief scoort dit vak een middelmatig risico.		
Te verbeteren parameters: <ul style="list-style-type: none"> - Begroeiing - Kwaliteit ontsluiting 		

Vak	Kleur totaalscore	Risico
131589		Hoog
<p>Beschrijving Dit kilometervak scoort een hoog natuurbrandrisico. De vegetatie in dit vak betreft zeer brandbaar. De vaste factoren voor dit vak scoren een zeer hoog. Het aantal personen in dit vak betreft een laag risico. In de categorie preventief en preparatief scoort dit vak een zeer hoog risico.</p>		
<p>Te verbeteren parameters:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Begroeiing - Primaire- en secundaire waterwinning - Kwaliteit ontsluiting 		

Vak	Kleur totaalscore	Risico
130588		Hoog
<p>Beschrijving: Dit kilometervak scoort een hoog natuurbrandrisico. De vegetatie in dit vak betreft verhoogd brandbaar. De vaste factoren voor dit vak scoren een middelmatig risico. Het aantal personen in dit vak betreft een middelmatig risico. In de categorie preventief en preparatief scoort dit vak een hoog risico.</p>		
<p>Te verbeteren parameters:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Begroeiing - Kwaliteit ontsluiting 		

3.3 Preventieve en preparatieve maatregelen

Hulpverleningskaarten

Voor de brandweer van Vlieland zijn hulpverleningskaarten beschikbaar op de voertuigen. Op deze kaarten staan de wegen ingetekend die begaanbaar zijn voor een tankautospuit. Deze zijn niet direct ontwikkeld voor natuurbrandbestrijding maar helpen zeker mee met het vinden van een goede aanrijroute.

3.4 Overige bijzonderheden

Opkomsttijden peloton

De parameter 'opkomsttijden peloton' scoort op het gehele eiland het hoogst. Dit komt doordat er twee tankautospuiten beschikbaar zijn op het eiland en de overige eenheden met de veerboot overgezet moet worden. Het duurt minstens anderhalf uur om een peloton aan brandweervoertuigen op het eiland te krijgen.

Repressieve slagkracht

Het feit dat er één brandweereenheid op het eiland aanwezig zijn, betekent ook dat er een andere manier van natuurbrandbestrijding benodigd is. Een snelle knockdown is van belang om erger te voorkomen. Daarnaast beschikt Defensie ook over materieel ten behoeve van brandbestrijding, onderling wordt samengewerkt ten tijde van calamiteiten.

4. Conclusie

Vlieland is een eiland die beschikt over 1 dorp en een groot stuk natuur inclusief strand. Het natuurgebied bestaat voornamelijk uit bos en duinen. De hele noordkant van het eiland is strand. Aan de westkant van het eiland is de 'Vliehors' gelegen wat kan worden gekenmerkt als een zandvlakte (in eigendom van defensie).

De score vaste factoren laat zien dat er een wisselend beeld is qua risico. De zwaartepunten liggen met name rondom het dorp, het naast het dorp gelegen bos en de natuur midden op het eiland. Dit is met name een combi tussen een hoge ecologische waarde, brandbaarheid vegetatie, kwetsbare objecten en de kans op uitbreiding.

Op de deelkaart aanwezige personen is te zien dat met name rond het dorp een zeer hoog risico aanwezig is en in de buurt van de camping van Staatsbosbeheer. Hier zijn veel aanwezigen in de vorm van inwoners, verblijfsrecreanten en dagrecreanten.

De deelkaart score preventief en preparatief laat zien dat rondom het dorp er over het algemeen een middelmatig risico is en meer westelijker van het eiland de score verhoogd naar een hoog risico en bij de Vliehors een zeer hoog risico. De parameter opkomsttijd, kwaliteit ontsluiting en de snelle ontdekking spelen vooral een rol in het verschil tussen de risico's en scores hoger richting het westelijk deel van het eiland.

In de totaalscore valt te zien dat over het gehele eiland er een aanzienlijk risico is, de meeste vakken scoren minimaal een middelmatig risico. De vakken met een hoog risico zitten met name rondom het dorp, omdat hier veel mensen aanwezig zijn. Daar ligt wat betreft het natuurgebied (natuurbrandrisico) op Vlieland dan ook het zwaartepunt. Al met al laat de totaalscore zien dat Natuurbranden zeker een risico vormt voor Vlieland.

